

TÍTOL: L'APRENENTATGE DE L'ANGLÈS A P3 A L'ESCOLA DE POLINYÀ

TITLE: LEARNING ENGLISH SINCE P3 LEVEL IN SCHOOL OF POLINYÀ

AUTORIA: Antonio Campaña: *mestre i pedagog* acampan2@xtec.cat (cap d'estudis del centre), Pilar Gorina: *mestra i pedagoga* pgorina@xtec.cat (directora del centre), Antònia Pérez: *mestra* aperez29@xtec.cat (secretària i tutora de P3 del centre) i Manena Vilanova: *mestra amb "maestria"* manenavilanova@gmail.com (tutora de P3 del centre).

PARAULES CLAU: Innovació, procés natural, espai i temps, cançons i contes, rutines, competència plurilingüe, llengua i llenguatges, llengua com a eix transversal, connexions vida, enfocament comunicatiu, pedagogia relacional.

KEYWORDS: Innovation, natural process, space and time, songs and stories, routines, multilingual, languages, language as a transversal axis, life connections, communicative approach, relational pedagogy.

b. Experiències d'aula

1. Punt de partida

El nostre objectiu consisteix a treballar les llengües de manera coordinada i com una *interacció discursiva*¹ que té vida dins de l'escola. Per què a P3? Per què no? És un moment idoni des del punt de vista de maduració neurològica, els moments de màxima plasticitat cerebral dels primers anys de vida dels nens i de les nenes s'han d'aprofitar per a la instauració dels tres o quatre sistemes fonològics associats a les tres o quatre llengües que el nostre alumnat va incorporant². Per parlar anglès no considerem que hi hagi una edat idònia. Constatem que en les famílies multilingües les diverses llengües s'aprenen de forma natural. Es parla al nen o a la nena des del naixement, ells i elles escolten fins que parlen per si mateixos i, més endavant, ja escriuran en qualsevol d'aquestes llengües³. No es tracta només que sigui més aviat, sinó que sigui natural. La nostra escola vol reproduir aquesta relació natural amb les llengües. La nostra posició davant de la llengua és la comunicació a tots nivells, perquè *tota acció és comunicativa*⁴. Per això la llengua s'utilitza com acció, com situació de vida: diu coses del que passa i més que comprensió és una parla que connecta amb les vivències.

¹ La interacció discursiva, diu Voloshinov – Bajtin (1992), és una relació amb un altre on la llengua és un discurs d'accions i de relacions dins d'una comunitat. Des de la mateixa mirada, diu Foucault (1999), el discurs té un ordre jeràrquic, l'espai determina allò del que es parla i com es parla. En aquest cas, l'escola és l'espai dels infants i es parla de les coses que a ells els agrada; la mestra parla en anglès de les coses que veuen i expliquen els nens i les nenes. No és un dispositiu d'aprenentatge, sinó un dispositiu de relacions: cantar és una acció que té connexió amb el ritme més que amb el significat i la llengua troba el seu sentit i la seva interpretació dins del context mateix.

² Per un costat s'ha tingut en compte el moment del desenvolupament del nen/a, però a la vegada s'ha tingut en compte la importància política i la mirada de l'educació com una oportunitat des de la perspectiva de Sen, que planteja que l'educació s'ha d'enfocar com una oportunitat per guanya llibertat. L'educació com oportunitat no s'ha de confondre amb estimulació primerenca i precoç, parlar en una altra llengua amb els nens i les nenes, en la nostra escola, no és un estímul productiu sinó una experiència quotidiana, una manera de fer; com diria De Certeau: *invenció de la realitat* (De Certeau, 2000)

³ Des de la perspectiva del plurilingüisme de l'aprenentatge de les llengües (Noguerol, 2008)

⁴ No es necessita la paraula perquè hi hagi comunicació. La paraula és una manera més de comunicar-se, de definir a l'altre, una manera de valorar la seva presència; com diu Bajtin una *accentuació valorativa* (Bajtin, 2005). El llenguatge és una habilitat interpersonal, un pensament que es troba a l'exterior com diu Foucault (1993) on el discurs té el seu lloc.

2. Context i fonamentació teòrica

L'experiència que presentem es realitza a l'Escola de Polinyà. Aquesta escola comença la seva vida el curs 2011-2012 amb dos grups de P3. Els eixos bàsics del centre són: les llengües, la ciència i l'art⁵. El projecte es va iniciar pensant que seríem un institut escola, per tant cercant un projecte ampli. Actualment som una "escola" i és incert què acabarà sent en un futur. Cal matisar que l'equip docent ha estat escollit per la direcció cercant compartir un projecte global, actualment encara en construcció, basat en la projecció i en la *imatge*⁶ dels nens i de les nenes.

3. Estratègies didàctiques

Nosaltres utilitzem com a base l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua, fem un diàleg amb estudis, propostes, mètodes en què la llengua s'utilitza per parlar i no només per anomenar les coses o les seves característiques. El que hem definit són uns principis de relació entre totes les llengües i el seu ús a l'escola:

El referent és un mateix: no tenim especialista ni utilitzem un objecte (ninot o barret) per identificar la llengua. El que fem és escollir un moment del dia en què s'usa cada llengua.

Rutines significatives: la rebuda , el comiat i la rotllana es fan parlant diferents llengües, segons el moment definit.

⁵ La conjunció entre llengües, ciència i art posa en joc i ens deixa veure el *capital cultural* (Bourdeu, 2001) dels infants, dels mestres i del que l'escola vol oferir, impulsar i acompanyar. En el cas de la llengua estrangera, aquesta guia i acompanyament, es fa amb la repetició d'expressions quotidianes on les nenes i els nens fan interpretacions amb les connexions que els facilita l'ambient i les seves experiències de la vida quotidiana. Des de la perspectiva vygotskiana (1985), en la nostra proposta la repetició de expressions en anglès el que fa és potenciar la Zona de Desenvolupament Propera (ZDP, 1989) per mitjà de *l'efecte d'afecte* que, el nen i la nena, han establert amb la mestra-tutora que li parla en anglès, amb la mateixa naturalitat com li parla en català i a vegades en castellà.

⁶ Plantejar la importància del nen i de la nena dins de l'escola vol dir plantejar una reflexió ètica de la relació amb les nenes i els nens (Hoyuelos 2001, 2006). D'aquesta manera, quan parlem de llengua estrangera, nosaltres parlem sempre d'un nen i d'una nena que estableix comunicació perquè al seu costat és un altre que parla amb ell i amb ella, perquè com diu Derrida (1996): "la llengua sempre ve d'un altre, mai és nostra".

No traduccions: la mestra tutora parla tota la sessió en anglès, no tradueix. Parla de les coses que els nens parlen en la seva llengua i possibilita connexions amb les coses que els passen cada dia.

El plaer per cantar: es juga amb cançons i es fa la seva repetició en altres sessions de distintes maneres i recreacions.

L'entonació i la pronunciació de la llengua: es fa sentir l'entonació pròpia de l'anglès.

Els contes: són un bon instrument⁷.

Referència cultural: el referent cultural és la seva pròpia llengua i cultura i no imposen els costums relacionats amb els indrets de parla anglesa. Recollim els canvis comunicatius que el món els ha obert amb la seva diversitat lingüística.

El punt de partida és la trobada a la tarda, els nens arriben de la migdiada o de casa. Després de dinar han trencat el dia i tots sentim que ve alguna cosa diferent. Entren a classe i la tutora parla en anglès. Fem les rutines de rebuda, parlem de les coses que passen en aquell moment i introduïm o recordem les cançons i/o altres recursos.

Treballem dins la classe o a la sala gran on estem els dos grups de P3, perquè d'aquesta manera les dues tutores fan un diàleg conjunt en anglès i els nens i les nenes poden escoltar les seves mestres fent un intercanvi natural. A més a més l'alumnat interactua amb l'altra tutora.

En el context acadèmic s'ha plantejat l'anglès, com llengua estrangera, dins el treball de llenguatge, i els seus continguts per si mateixos són els que actuen de reconeixement de la llengua i de l'ús de la mateixa dins de l'àmbit de l'escola. La seva comprensió i interpretació estan relacionades amb la llengua en la qual la tutora parla en aquell moment, en la seva pronunciació i en la seva estructura.

Estratègies pedagògiques que s'han aplicat:

- Repeticions i comprensió de rutines i frases fetes.
- Cançons i contes, que comporten execució d'accions que els acompanyen.

⁷ Hem recollit les propostes d'Artigal (2005) en l'ús dels contes com mitjà d'aprenentatge de la llengua.

- Representacions de cançons: elaboració d'objectes, teatre d'ombres, dibuixos, vídeos, parlar de filmacions d'ells mateixos.

Volem ressaltar que la manera de treballar l'anglès està connectada amb la imatge que tenim del nen i de la nena i amb la manera de treballar a l'escola, on ells desenvolupen els seus interessos per propostes provocatives. De la mateixa manera, la llengua es presenta com una *provocació expressiva* quan la mestra parla i la utilitza de manera continua mitjançant petites activitats, en què el que es diu i el que es fa està connectat per la llengua.

4. Valoració i conclusions

En aquest curt temps de treball hem obtingut els resultats següents:

- L'interès i el reconeixement que els nens i les nenes han mostrat per la nova llengua.
- El desenvolupament de la seva capacitat interpretativa.
- Una escolta atenta.
- Un reconeixement de l'entonació i de la pronunciació pròpia de la llengua.
- La incorporació de noves cançons i jocs en anglès.

Els nens i les nenes viuen la relació amb la llengua com una forma d'expressió més. Intuïm que el fet de viure dins d'una cultura amb dues llengües obre la porta a una tercera sense cap necessitat de referent. En tot cas la referència és la diversitat que troben en la seva tutora quan ella parla en una llengua diferent. L'ús natural de l'anglès possibilita que els nens i les nenes es relacionin amb ell com a part de la seva vida.

5. Propostes de futur

La nostra idea, d'aquí a les Jornades, per avaluar i per fer propostes de futur és realitzar:

- Enquestes a les famílies.
- Enquestes als i a les substituïts i substituïtes que passen per l'escola, que tenen molt a dir i a reflexionar.
- Opinió del professorat del centre i d'agents externs d'observació, si n'hi ha.

- Opinió de col·laboradors i col·laboradores: famílies.
- Anàlisi de filmacions als nens i a les nenes.
- Altres.

Referències:

- Artigal, J.M. (2005). *El text Narratiu Dialogat. Una manera de construir l'aprenentatge de la llengua estrangera a l'educació infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Centre de Recursos de Llengües Estrangeres.
- Bajtín, M. (2005). *Estética de la Creación Verbal*. México: Siglo XXI.
- Bourdeu, P. & Passeron, J.C. (2001). *La Reproducción. Elementos para una Teoría del Sistema de Enseñanza*. Madrid: Popular.
- De Certeau, M. (2000). *La invención del cotidiano. I. Artes de hacer*. México: Universidad Iberoamericana.
- Derrida, J. (1996). *El monolingüismo del otro*. Buenos Aires: Manantial.
- Foucault, M. (1999). *El Orden del Discuso*. Barcelona: Tusquets.
- Foucault, M. (1993). *El pensamiento del Afuera*. Valencia: Pre-textos.
- Hoyuelos, A. (2001). *Loris Malaguzzi. Pensamiento y obra*. Barcelona: Revista Cuadernos de Pedagogía.
- Hoyuelos, A. (2006). *La estética del pensamiento y obra pedagógica de Loris Malaguzzi*. Barcelona: Octaedro.
- Noguerol, A. (2008). El tratamiento integrado de las lenguas en el marco europeo. *Textos. Didáctica de la lengua y la literatura*, 47, 7-19.
- Sen, A.K. (2000). *Desarrollo y libertad*. Barcelona: Planeta.
- Vygotski, L.S.(1989). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica Grijalbo.
- Vygotski, L.S. (1985). *Pensamiento y Lenguaje*. Buenos Aires: Pléyade.
- Voloshinov, V.N. (Bajtín, M.) (1992). *El Marxismo y la filosofía del lenguaje. Los principales problemas del método sociológico en la ciencia del lenguaje*. Madrid: Alianza.